

Profilfritids

En utvärdering av profilfritids i Tyresö kommun

2023-06-12

Pia Hasselrot
Juridik och utredning
Annika Wegnebring
Kultur- och fritidsförvaltningen

tyresö kommun

Innehållsförteckning

Profilfritids	1
Innehållsförteckning	3
1 Bakgrund	4
2 Olika typer av fritidsverksamhet	4
2.1 Fritidshem.....	4
2.2 Öppen fritidsverksamhet - fritidsklubb	4
2.3 Fritidsgård.....	5
2.4 Profilfritids	5
3 Profilfritids i Tyresö kommun	6
3.1 Verksamhet.....	6
3.2 Målgrupp.....	7
3.3 Lokaler	7
3.4 Personal.....	8
3.5 Medskick från föreningarna.....	8
4 Barn och vårdnadshavares synpunkter	8
5 Ekonomi	10
6 Kultur- och fritidsnämndens mål	11
7 Alternativ för vidare verksamhet	13
7.1 Fortsätta finansiera profilfritids	13
7.2 Sluta finansiera profilfritids.....	14
8 Sammanfattande bedömning samt förslag	14
Arbetsdokument och underlag	16
Bilaga 1 Prövning av barnets bästa	17
Bilaga 2 Avtalsmall för profilfritids	18
Bilaga 3 Tillgängliggjorda diagram	20
Figur 1 Enkät svar barn, profilfritids och fritidshem totalt	20
Figur 2 Enkät svar vårdnadshavare, profilfritids och fritidshem totalt.....	20

1 Bakgrund

Profilfritids startade som ett projekt 2014 och överfördes till ordinarie verksamhet hösten 2017. Bakgrunden var målet i kommunplanen att minst en fritidsgård/fritidsklubb/träffpunkt skulle drivas av utförare i annan regi.¹

Vid uppstart hösten 2014 fanns fyra anordnare.² Kultur- och fritidsnämndens beslutade 2019 att enbart bevilja finansiering av max tre profilfritids med upp till 30 barn per profilfritids.³

Våren 2023 bedriver Tyresö Handboll, Tyresö FF och Hanvikens SK profilfritids.⁴ I kultur- och fritidsnämndens nämndplan 2023 fick kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag av nämnden att utvärdera den föreningsdrivna profilfritidsverksamheten och ge förslag på hur man bör gå vidare med verksamheten.⁵ Nuvarande avtal är uppsagt i väntan på utvärderingen. Utvärderingen genomfördes våren 2023. Som en del av utredningen har de föreningar som driver profilfritids intervjuats samt haft möjlighet att lämna underlag. De barn som går på profilfritids, samt deras vårdnadshavare, har fått ge sina synpunkter via en enkät. Dialog har även förts med barn- och utbildningsförvaltningen.

2 Olika typer av fritidsverksamhet

2.1 Fritidshem

Fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan, styrs av skollagen och har en läroplan.⁶ Elever ska erbjudas fritidshem under den del av dagen då de inte går i skolan och under lov. Kommunen har skyldighet att erbjuda fritidshem för elever till och med vårterminen det år eleven fyller 13 år. Öppen fritidsverksamhet kan ersätta fritidshem för äldre elever, 10-13 år.

I Tyresö kommun ansvarar barn- och utbildningsnämnden för fritidshem.

2.2 Öppen fritidsverksamhet - fritidsklubb

Den öppna fritidsverksamheten, ibland kallad fritidsklubb, ska genom pedagogisk verksamhet komplettera utbildningen i skolan och erbjuda barnen

¹ 2015/KFN 0110 71

² , Hanvikens SK, Tyresö Ryttarförening, Brännpunkten och Tyresö amerikanska fotbollsförening samt Tyresö FF och Tyresö basket

³ Dnr 2016/KFN 0111 71

⁴ Dnr 2016/KFN 0111

⁵ 2022/KFN 0046 Nämnd- och förvaltningsplan kultur- och fritidsnämnden 2023

⁶ Skollag (2010:800)

möjlighet till utveckling och lärande samt en meningsfull fritid och rekreation.⁷ Öppen fritidsverksamhet kan ersätta fritidshem för barn på mellanstadiet.⁸

Öppen fritidsverksamhet tillhör så kallad annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet. Öppen fritidsverksamhet är inte en egen skolform och ingår inte i skolväsendet. Läroplanen, Lgr22, gäller inte för öppen fritidsverksamhet. I en öppen fritidsverksamhet är barnen inte inskrivna, utan det är frivilligt att delta. Familjerna avgör själva när och hur ofta barnen ska delta.

Tyresö kommun erbjuder öppen verksamhet i form av fritidsklubbar för elever i årskurs 4 till 6, som ett alternativ till fritidshem. Fritidsklubbar finns på Nyboda skola och Kumla skola och drivs i samarbete med kommunens fritidsgårdar. Barn- och utbildningsförvaltningen är ansvarig för fritidsklubbarna.

2.3 Fritidsgård

En fritidsgård fungerar som en mötesplats för ungdomar med möjlighet till gemensamma aktiviteter. Allt deltagande på fritidsgården sker frivilligt och det är ingen lagstadgad verksamhet i motsats till skolverksamheten.

I Tyresö finns tre fritidsgårdar, två träffpunkter samt Cafe Bonza som har öppet flera kvällar i veckan. Målgruppen är ungdomar från årskurs 7 och uppåt. I Tyresö kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för kommunens fritidsgårdsverksamhet.

2.4 Profilfritids

Profilfritids finns enbart i Tyresö kommun⁹ och är en verksamhetsform som är tänkt att öka barnfamiljers valfrihet vad gäller eftermiddags- och lovaktiviteter. Våren 2023 är det tre föreningar som driver profilfritids med stöd av Tyresö kommun och organiserar fritidsverksamhet efter skolan samt på lov för barn i åldern 9–12 år (skolår 3–6). Profilfritids drivs inte av kommunen och lyder inte under skollagen. Verksamheten styrs genom ett regelverk och regleras i ett avtal mellan föreningarna och kommunen.¹⁰

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för profilfritids, genom ansvaret för bidrag och stöd till föreningar och organisationer som bedriver kultur- och fritidsverksamhet.

⁷ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/fritidshem-och-öppen-fritidsverksamhet>. Hämtad 2023-04-03

⁸ Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen verksamhet erbjudas istället för fritidshem.

⁹ Vid en enklare sökning på internet hittas inga andra kommuner som erbjuder profilfritids under våren 2023.

¹⁰ 2018/KFN 0061

3 Profilfritids i Tyresö kommun

3.1 Verksamhet

Våren 2023 driver Tyresö Handboll, Tyresö FF och Hanvikens SK profilfritids med stöd av kommunen. Verksamheten regleras i ett avtal, se bilaga 2. Avtalet är uppsagt och slutar gälla från och med 1 januari 2024.¹¹

Hanvikens SK erbjuder aktiviteter i rörelse med stort inslag av idrott. Verksamheten bedrivs i lokaler på Trollbäckens IP och profilfritids har flera rum för verksamheten inomhus. Utbudet som idrottsplatsen har möjliggör ett varierat utbud för deltagarna på profilfritids. Både självklara aktiviteter så som friidrott, bollsporter och skridskor men även mycket lek, tävlingar, pyssel och utflykter till platser både i närområdet eller längre bort. I samband med skolans lov dagar är det vanligt med utflykter, som besök till simhallen eller någon av Tyresös sjöar och Trollbäckens idrottshall eller bowlinghallen som några exempel.

Tyresö FF erbjuder en aktiv fritidsverksamhet med fokus på bollsporter. Verksamheten bedrivs på Tyresövallen där föreningen har paviljonger som ersatt den tidigare klubbstugan. Där serverar de mellanmål och luncher vid loven och kan ha lugnare inomhusaktiviteter som sällskapsspel och läsläsning. Den vanligaste aktiviteten är fotboll, men de erbjuder även möjligheter till att prova på andra sporter. Närheten till Forellhallen möjliggör inomhusaktiviteter när vädret är kallare. På loven är det vanligt att de gör flera utflykter och omväxlande aktiviteter. Då samarbetar Tyresö FF ofta med Fritidsklubben på Tyresö fritidsgårdar och åker på längre utflykter så som till exempel Gustavsbergsbadet på Värmdö eller går på bio i Forellen.

Tyresö Handboll erbjuder aktiviteter utifrån deltagarnas intressen och möjliggör för deltagarna att prova på olika idrotter men framför allt handboll. Verksamheten bedrivs i Tyresöhallen där de har tillgång till både uppehållsrum, kampsportssal och sporthall vilket gör att finns det många valmöjligheter. Lokalerna möjliggör även till lugnare aktiviteter så som sällskapsspel och läsläsning. Utanför kan de bedriva aktivitet på Nyboda bollplan samt på ytorna runt Nyboda skola och Kvarnhjulet. Närheten till Centruparken och skate- och parkourparken ger också ett mervärde för profilfritidsets aktiviteter.

Alla profilfritids har öppet kl. 14.00-17.00 helgfria vardagar samt kl. 09.00-17.00 under terminslov. Tiderna är anpassade efter deltagarnas behov. De flesta deltagarna har kommit till kl.15.00, då mellanmål serveras. Därefter

¹¹ Dnr 2016/KFN 0111

genomförs eventuella gemensamma aktiviteter. Vid 17.00 har de flesta gått vidare till egna aktiviteter, ofta inom föreningen.

Gemensamt för utförarna är att deras profilfritids är populära och att de inte har svårt att fylla platserna. Det räcker att annonsera inom föreningen då platserna snabbt fylls. En av föreningarna upplever att barnen själva rekryterar kompisar och att de på så sätt fått in nya deltagare till profilfritids. För tillfället har några en kölista, där en av föreningarna har barn på kö som är för små för att börja. Samtliga berättar att de gärna skulle öka antalet barn, men det skulle kräva högre ersättning för att kunna anställa personal.

3.2 Målgrupp

Det är 3 176 barn i Tyresö kommun inskrivna på fritidshem och fritidsklubb mars 2023. På profilfritids går totalt 102 barn våren 2023, vilket innebär att verksamheten når tre procent av det totala antalet barn inskrivna på fritidshem. Profilfritids riktar sig till barn i åldern 9-12 år. Föreningarna får ersättning för upp till 30 barn per förening. De har möjlighet att ta in fler barn, men då utan ersättning. Åldern på de inskrivna barnen varierar mellan 2009 till 2014, men majoriteten är födda mellan 2011 och 2013.¹² Av dessa är 78 procent pojkar och 22 procent flickor.

VT-23	Hanvikens SK	Tyresö FF	Tyresö Handboll
Antal barn	31	30	41
Andel flickor	32 %	3 %	27 %
Andel pojkar	68 %	97 %	63 %

3.3 Lokaler

Samtliga utförare bedriver profilfritidsverksamheten i kommunala lokaler. De har avtal för hela eller delar av ytorna och betalar en reducerad hyra. Föreningarna kan boka aktivitetsytorna runtomkring lokalerna för 0 taxa. Utförarnas tillgång till lokaler och anläggningar påverkar verksamhetens innehåll samt måltider som serveras på loven och mellanmålet. Samtliga föreningar tar upp behov av utveckling av lokalerna för att verksamheten ska kunna hålla den kvalitet som de önskar. Någon ser till exempel behov av större gemensamhetstorer medan en annan önskar en ordentlig spis för köksutrymmet. Sammantaget har samtliga utförare goda möjligheter till varierade aktiviteter utomhus. När vädret är kallare blir det större utmaningar framförallt för ett utav de tre profilfritids som har begränsade lokaler för inomhusaktiviteter.

¹² Vilket ungefär motsvarar årskurs 3-5.

Under vinterhalvåret behöver de vara extra kreativa och till exempel nyttja närliggande idrottshallar.

3.4 Personal

Idag har alla utförarna två personer anställda på deltid, med varierande omfattning av sin arbetstid avsatt för profilfritids. Deltiden kompletteras med andra uppgifter i föreningarna eller med studier. Ingen av föreningarna har någon anställd på heltid för att arbeta med profilfritids. Personalen har i huvudsak gymnasieutbildning, vilket i vissa fall kombineras med pågående studier till lärare. Samtliga har utbildning i att leda barn- och ungdomsgrupper inom de idrottsförbund som föreningarna tillhör och några har även utbildning inom pedagogik för barn med särskilda behov.

3.5 Medskick från föreningarna

Föreningarna ser ett behov av kompletterande verksamhet, en lokal för "häng", där profilfritids direkt efter skolan följs av en öppen verksamhet. Öppen verksamhet kan ge synergieffekter med fritids, i och med att klubbens medlemmar skulle ha en plats med vuxennärvaro att hänga på före och efter träningen, få stöd att göra läxor, mm. Tyresö FF ser som ett exempel att många barn sitter på läktaren och väntar innan sin träning.

Alla tre föreningar ser att en nedläggning av profilfritids får allvarliga konsekvenser för föreningen som helhet. De har byggt upp en uppskattad verksamhet som skulle försvinna. Deltidstjänsterna på profilfritids används för att, kombinerat med en deltidstjänst i föreningens övriga verksamhet, kunna erbjuda heltidstjänster. Om profilfritids avvecklas kan de inte erbjuda heltidstjänster i samma utsträckning till sina anställda, vilket riskerar att försämra deras möjlighet att rekrytera och behålla kompetent personal. Framtida planer som öppen verksamhet, läxhjälp samt minskade avgifter för breddad rekrytering riskerar att läggas på is om profilfritids försvinner.

I kultur- och fritidsförvaltningens dialoger med verksamhetsansvariga för profilfritids från respektive förening har det funnits utrymme att lyfta allmänna synpunkter och önskemål. Det som kommit fram i dialogerna och som inte berör utredningen har vidarebefordrats till respektive ansvarig på förvaltningens enheter.

4 Barn och vårdnadshavares synpunkter

Både de barn som går på profilfritids och deras vårdnadshavare hade möjlighet att svara på en enkät om vad de tycker om profilfritids. Det var 73 procent

som svarade på enkäten. En övervägande majoritet av de svarande är pojkar, vilket i huvudsak överensstämmer med könsfördelningen bland deltagarna.¹³

Majoriteten av de svarande bor i Trollbäcken (34 procent) och Krusboda (28 procent). Sju procent bor i en annan kommun.

Hälften av de svarande barnen går på lågstadiet och hälften på mellanstadiet. Majoriteten av barnen, 85 procent gick på skolans fritidshem innan de började på profilfritids. Om de inte gick på profilfritids tror de att de skulle vara hemma själva (34 procent), gå på skolans fritidshem (30 procent) eller leka/vara med kompisar (30 procent).

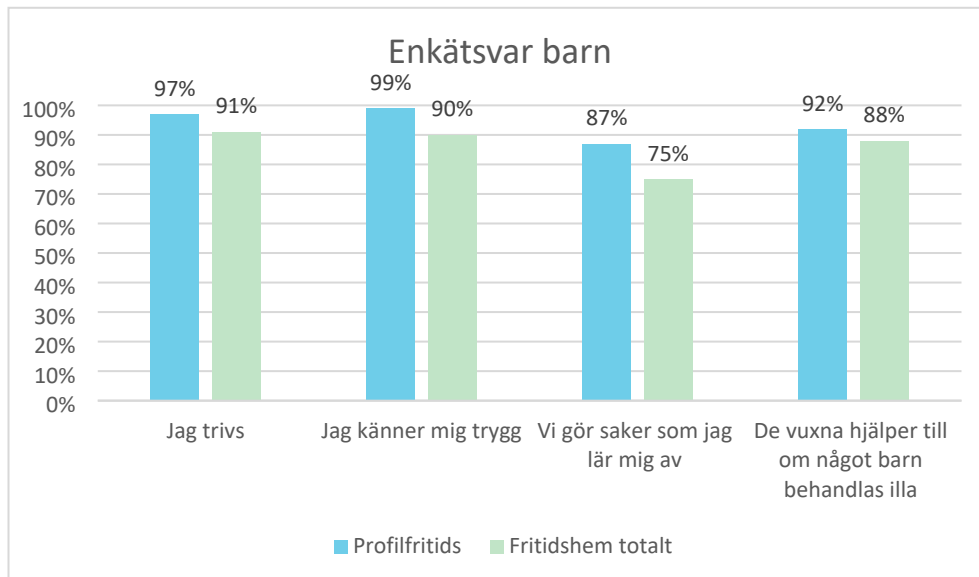
Av de svarande är det 81 procent som är med i föreningens verksamhet på kvällar och helger och 51 procent svarar ja på frågan om de är med i en annan förening på kvällar och helger.

Enkäten ställde även frågor om hur nöjda barn och vårdnadshavare är med profilfritids. Svaren har jämförts med resultaten från Tyresö kommuns elev- och föräldraenkät 2022.¹⁴ Både barn och vårdnadshavare är nöjda med profilfritids verksamhet. Barnen trivs och känner sig trygga på profilfritids. Vårdnadshavarna har förtroende för personalen och tycker att deras barn går i en stimulerande och utvecklande verksamhet.¹⁵ Svaren ligger på ungefär samma nivå som för elev- och föräldraenkätens resultat för motsvarande frågor (Fritidshem totalt i diagrammen nedan).

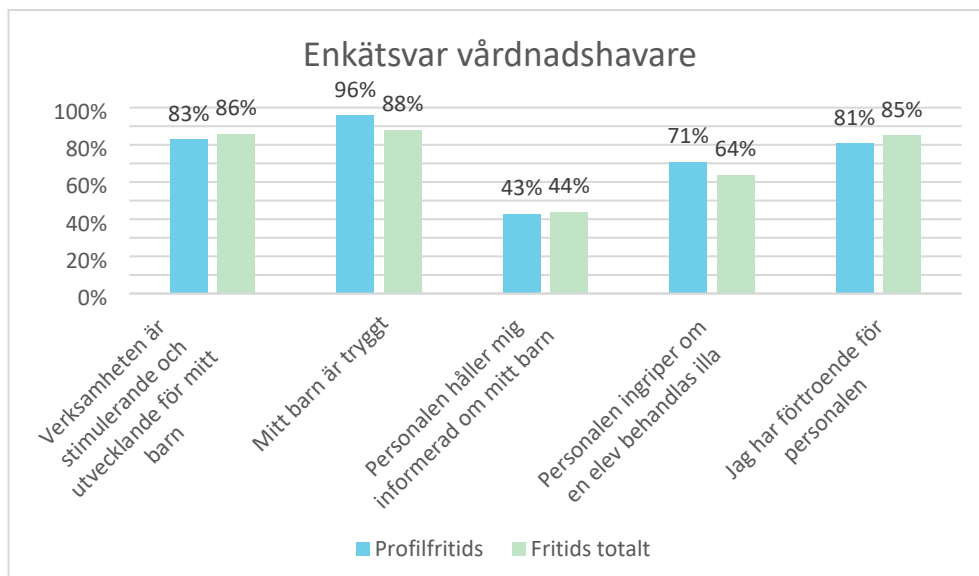
¹³ Enkätundersökningen genomfördes under perioden 19 april till 7 maj 2023. Den innehöll både frågor riktade till barnet och frågor riktade till vårdnadshavare. Det kom in 74 svar, vilket ger en svarsfrekvens på 73 procent. Det var 12 procent flickor som svarade, 87 procent pojkar samt en procent som inte ville uppge kön. På profilfritids som helhet går 22 procent flickor och 78 procent pojkar.

¹⁴ Elev- och föräldraenkäten utgår från vilken skola eleven går på, och saknar information om vilket fritidshem eleven går på. För att kunna jämföra svaren ställdes därför vissa av elev- och föräldraenkätens frågor till barn och vårdnadshavare på profilfritids.

¹⁵ Enkäten har samma skala som Elev- och föräldraenkäten, med fyra steg: *Stämmer mycket bra*, *Stämmer ganska bra*, *Stämmer ganska dåligt* och *Stämmer mycket dåligt*. Det var även möjligt att svara *Vet ej/Vill inte svara*. Svaren *Stämmer mycket bra* och *Stämmer ganska bra* har räknats samman som positivt svar och summerats till resultatet som visas i diagrammet.

Figur 1 Enkät svar barn, profilfritids och fritidshem totalt

Figur 2 Enkät svar vårdnadshavare, profilfritids och fritidshem totalt

5 Ekonomi

Driftbidraget för profilfritids är fastställt till 300 000 kronor för 20 inskrivna barn per förening. För ytterligare barn upp till 30 barn utbetalas 10 000 kronor per barn och för färre barn än 20 barn minskar bidraget med 15 000 kronor per barn. Med 30 barn inskrivna per förening blir bidraget 400 000 kronor per förening. Omfattningen av driftsbidraget har varit konstant sedan läsåret 2018/2019.

Kultur- och fritidsnämnden har avsatt 1 200 000 kronor till profilfritids i budget för 2023. Fördelat på 90 barn är ersättningen 1 111 kr per barn och

månad.¹⁶ Stöd för lokalhyra är inte inräknat. Föreningarna tar sedan ut en avgift mellan 670 kronor och 800 kronor per barn och månad. Profilfritids omfattas inte av kommunens maxtaxa och inte heller av kommunens syskonrabatt för barn inskrivna på fritidshem. Föreningarna ser att kostnaden för profilfritids exkluderar vissa barn.

Barn- och utbildningsnämnden ger utförare en ersättning på 2 803 kr per månad och barn för fritidshem på lågstadiet när hyreskostnaden är borträknad. Motsvarande ersättning för barn på mellanstadiet är 2 188 kr. Avgiften som familjen betalar för fritidshem är baseras på hushållets inkomst, upp till 54 830 kronor eller mer per månad före skatt då betalar man maxtaxa, samt antalet barn per familj som är inskrivna på fritidshem. Avgiften för fritidshem varierar därför mellan 50 kronor och 1 645 kr per barn och månad.

Barn- och utbildningsnämnden ger utförare en ersättning på 978 kr per månad och barn för fritidsklubb när hyreskostnaden är borträknad. Avgiften för fritidsklubb är 500 kronor per termin. Kostnad för mellanmål och för lunch under skollov tillkommer. Avgiften omfattas inte av maxtaxa.

I utredningen som genomfördes 2018 förde föreningarna fram att ersättningen för drift av profilfritids borde höjas och att de hade svårt att få verksamheten att gå ihop.¹⁷ I denna utvärdering ser föreningarna att ersättningen täcker verksamhetens kostnader, men att de inte gör vinst på verksamheten. De för dock fram att en höjd ersättning skulle kunna användas till fler aktiviteter eller göra det möjligt att anställa ytterligare ledare. De för även fram att en avveckling av profilfritids får negativa konsekvenser för föreningen som helhet.

Regeringens satsning på fritidskort för barn och unga, som planeras att införas under 2024 kan ge föreningarna möjlighet att nå nya målgrupper för sin ordinarie verksamhet och därmed ökade intäkter som kan ersätta kommunens stöd för profilfritids.¹⁸

6 Kultur- och fritidsnämndens mål

Kultur- och fritidsnämndens reglemente anger att nämnden ansvarar för att verka för en god fritids- och kulturverksamhet i kommunen. Nämndens målgrupp är främst barn och ungdomar. Andra prioriterade målgrupper är unga som upplever utanförskap, personer med funktionsnedsättningar samt personer som är nyanlända i Sverige.¹⁹ I nämndplanen för 2023 konstateras att:

¹⁶ Föreningarna får enbart ersättning för 30 barn var per termin, dvs 90 barn totalt. Våren 2023 är 102 barn inskrivna, men ingen ersättning utgår för de ytterligare 12 inskrivna barnen.

¹⁷ 2018/KFN 0061

¹⁸ [Startskott för regeringens satsning på ett fritidskort för barn och unga - Regeringen.se](#)

¹⁹ 2018/KS 0287

En utmaning är att kultur- och fritidsförvaltningens aktiviteter inte når alla målgrupper. Förvaltningen behöver arbeta aktivt med att analysera orsaken till detta och med att överbrygga hinder för att öka deltagandet genom uppsökande verksamhet och riktade insatser för att tillgängliggöra utbudet.

Lågkonjunkturen riskerar att öka polariseringen då familjer får sämre förutsättningar att betala för fritidsaktiviteter. Det är en styrka att förvaltningen kan erbjuda kostnadsfria mötesplatser och aktiviteter genom den verksamhet som fritidsgårdarna och bibliotek erbjuder, och på så sätt ge fler tillgång till en meningsfull fritid.

Undersökningen *Ung livsstil*²⁰ har inte slutrappporterats men preliminära resultat visar bland annat att Tyresö kommun har utmaningar med att erbjuda en jämlik fritid. Idag spelar det stor roll vart i Tyresö du bor och vad familjen har för ekonomiska resurser för hur aktiv du är och hur högt du skattar din fritid.

På nationell nivå har Myndigheten för civil och ungdomsfrågor (MUCF) uppföljning av det ungdomspolitiska målet, att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, visat att det är vanligare att unga utrikes födda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever hinder att delta i fritidsaktiviteter. De vanligaste hindren är att de inte har tid på grund av skola eller arbete, att aktiviteten är för dyr, att den är för svår eller att det är svårt att ta sig till aktiviteten.²¹ I rapporten *En fördjupad bild av ungas fritid* konstateras att:

Det finns alltså ett tydligt behov av fortsatta insatser för att alla unga ska ha lika stora möjligheter till en meningsfull fritid. Sådana insatser behöver både hantera utmaningar kring exempelvis möjligheten att ta sig till aktiviteter eller att klara av kostnader för aktiviteter, men även arbeta mot exempelvis normer, eller känslor av otrygghet, som kan vara ett hinder för grupper av unga.

²⁰ Sedan 1984 har Ung livsstil studerat ungas kultur- och fritidsvanor, preferenser och trender. Undersökningen genomfördes i Tyresö 2022 och resultatet kommer att presenteras under hösten 2023.

²¹ <https://www.mucf.se/publikationer/ungas-ratt-till-en-meningsfull-fritid-tillgang-trygghet-och-hinder>

7 Alternativ för vidare verksamhet

7.1 Fortsätta finansiera profilfritids

Avtalen med utförarna har sagts upp och slutar gälla 2024-01-01. Om kultur- och fritidsnämnden vill fortsätta att stödja profilfritids behöver driften av profilfritids antingen utlysas som föreningsbidrag så att det är sökbart för alla eventuella intresserade eller upphandlas som en tjänst. Nämnden bör även se över avtalen för att säkerställa att profilfritids verksamhet motsvarar nämndens krav. Jämfört med de krav som ställs på utförare av fritidshem och fritidsklubb ställs få krav i nuvarande (uppsagda) avtal på utförare av profilfritids.²²

Omfattningen av profilfritids verksamhet vad gäller antal utförare och deltagare bör vara detsamma. Förvaltningen bör ta fram rutiner för uppföljning och kvalitetskontroll för att säkerställa att avtalen följs.

7.1.1 Fördelar

- Ökad valfrihet genom att de barn som önskar och har ekonomisk förutsättning ges möjlighet att söka plats på profilfritids.
- Ersättningen för profilfritids ger föreningarna ökade möjligheter att erbjuda personal heltidstjänster, vilket förbättrar deras möjlighet att driva sin ordinarie verksamhet med hög kvalitet.
- Med tidsbegränsade avtal är det möjligt för nya aktörer att ansöka om att bedriva profilfritids.

7.1.2 Nackdelar

- Kultur- och fritidsnämnden behåller ansvar och kostnad för en verksamhet som de inte är skyldiga att driva.
- Avgiften för profilfritids anpassas inte efter hushållets inkomst, vilket riskerar att stänga ute barn till resurssvaga föräldrar.
- Bidragen till profilfritids når nämndens prioriterade målgrupper i låg utsträckning.
- Högre krav på profilfritids, exempelvis på ledarnas utbildning, kan ge krav på höjd ersättning till utförarna.
- Tidsbestämda avtal och utökad uppföljning innebär ökade arbetsuppgifter för förvaltningen.
- Endast resursstarka föreningar, ekonomiskt, personalmässigt samt lokalmässigt, har möjlighet att bedriva profilfritids.

²² Tyresö kommuns fritidshem följer skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567), läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Skolverkets Allmänna råd med kommentarer – Fritidshem (2014) samt Skolverkets Allmänna råd med kommentarer – Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (2014). De följer även målen i kommunplanen samt barn- och utbildningsnämndens nämndplan och lokala styrdokument med bl.a. krav på systematiskt kvalitetsarbete, plan mot diskriminering och kränkande behandling, barns möjlighet till inflytande, barns rätt till extra anpassningar och särskilt stöd samt sekretess och tystnadsplikt. Privata utförare ska de ha egna riktlinjer.

7.2 Sluta finansiera profilfritids

Avtalet om profilfritids är uppsagt från och med 2024-01-01 och förlängs inte. De föreningar som driver profilfritids idag kan fortsätta att driva verksamheten, men då utan stöd från kultur- och fritidsnämnden. De barn som går på profilfritids erbjuds plats på kommunens fritidshem och fritidsklubb. Förvaltningen har haft dialog med barn- och utbildningsförvaltningen och säkerställt att fritidshem och fritidsklubb kan ta emot barnen. Kostnaden för fritidshem är högre än kostnaden för profilfritids, samtidigt som kostnaden för fritidsklubb är lägre. Det gör det svårt att uttala sig om hur det påverkar kommunens kostnader som helhet.

En kommunikationsplan bör tas fram för att informera intressenter, som föreningarna, barn samt vårdnadshavare om avvecklingen samt kommunala alternativ till profilfritids.

7.2.1 Fördelar

- Kultur- och fritidsförvaltningen frigör medel för andra satsningar.
- Kultur- och fritidsförvaltningen behöver inte ta ansvar för att kravställa och kontrollera en verksamhet som liknar fritidshemmens men som inte omfattas av skollagen.

7.2.2 Nackdelar

- De barn som är inskrivna på profilfritids kan inte gå kvar om föreningarna avvecklar verksamheten utan behöver byta fritidshemsverksamhet under läsåret.
- De föreningar som driver profilfritids kommer att få minskade medel, vilket de uppskattar kommer att påverka ordinarie verksamhet.

8 Sammanfattande bedömning samt förslag

Profilfritids är en form av eftermiddags- och lovverksamhet som enbart finns i Tyresö kommun. Den är inte styrd av skollagen och kommunen är inte skyldig att erbjuda profilfritids. Ansvaret för profilfritids ligger på kultur- och fritidsnämnden, till skillnad från fritidshem och fritidsklubb som ligger under barn- och utbildningsnämnden.

Avtalet om profilfritids är uppsagt från och med 2024-01-01. Jämfört med fritidshem och fritidsklubb ställer Tyresö kommun få krav på de föreningar som driver profilfritids, bland annat ställs inga krav på pedagogisk verksamhet eller på pedagogisk utbildning av personalen. Ersättningen per barn är lägre för profilfritids jämfört med fritidshem, men högre än ersättningen för fritidsklubb. Om nämnden skulle ställa ökade krav på profilfritids, och närmar sig kraven för fritidshem och fritidsklubb, blir verksamheten dyrare att driva. Föreningarna är positiva till ökade krav om det kombineras med höjd ersättning.

Kultur- och fritidsnämnden har satt upp gränser för antalet föreningar som kan driva profilfritids, tre stycken, och antalet barn som respektive förening kan få ersättning för, max 30 barn per förening. Det innebär att enbart ett fåtal barn har möjlighet att gå på profilfritids. Barnen på profilfritids är till största delen pojkar med resursstarka föräldrar. De har en aktiv fritid även utanför profilfritids och majoriteten deltar i föreningens verksamhet även utanför profilfritids.

Sammanfattningsvis är profilfritids en väl fungerande verksamhet som uppskattas av de barn som tar del av den. Men verksamheten når ett fåtal barn med aktiva liv och resursstarka föräldrar. I sin nuvarande utformning har profilfritids begränsade möjligheter att nå ut till nämndens prioriterade målgrupper, det vill säga unga som upplever utanförskap, barn och unga med funktionsnedsättningar samt barn och unga som är nyanlända i Sverige. Profilfritids innebär även att kultur- och fritidsnämnden tar på sig ansvar för en verksamhet som ersätter den fritidshemsverksamhet som barn- och utbildningsnämnden enligt reglemente har ansvar för.

Utredningens förslag är att kultur- och fritidsnämnden slutar att finansiera profilfritids och att förvaltningen ges i uppdrag att utreda förutsättningar för annan verksamhet som kan leda till att tillgången till fritidsaktiviteter blir mer jämlik. För att bidra till att uppnå det politiska uppdraget i kommunplanen kopplat till meningsfull fritid för alla²³ bör verksamheten vara utformad för att möta behoven hos de barn som nämnden och föreningslivet har utmaningar att nå i dagsläget. Verksamheten bör även ha möjlighet att bidra till att sänka trösklarna för barn att ta del av fritidsaktiviteter. Lågkonjunktorens påverkan på barnfamiljers ekonomi gör det extra viktigt att kunna erbjuda kostnadsfria alternativ för barns aktiviteter.

²³ Kommunplan 2024-2027 (Kommunfullmäktige 2023-06-21 §47)

Bilaga 1 Prövning av barnets bästa

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principerna som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn. De övriga artiklarna ska läsas med de fyra grundprinciperna som utgångspunkt.

- Artikel 2. Barnets rätt till icke- diskriminering
- Artikel 3. Barnets rätt att få sitt bästa prövat
- Artikel 6. Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12. Barnets rätt att komma till tals

Dagens profilfritidsverksamhet omfattar cirka tre procent av de barn som har behov av omsorg/verksamhet efter skolan och på lov. Det är i huvudsak aktiva barn med resursstarka föräldrar.

De barn som går på profilfritids, samt deras vårdnadshavare, har fått ge sina synpunkter på verksamheterna. Både barnen och deras vårdnadshavare är nöjda med profilfritids och barnen uppger att de vill gå på profilfritids även nästa termin.

Barn- och utbildningsförvaltningens bedömning är att det finns möjlighet för kommunens fritidshem att ta emot alla de barn som är inskrivna på profilfritids. Fritidshemmen kan erbjuda en likvärdig verksamhet för barnen och enligt kommunens elev- och föräldraenkät är även nöjdheten med verksamheten likvärdig mellan fritidshem och profilfritids.

Att avveckla profilfritids och ersätta det med annan verksamhet innebär ingen diskriminering av barn. Inom utredningen har barnen fått möjlighet att ge sina åsikter och dessa har beaktats. De alternativ som barnen kommer att erbjudas enligt förslaget innebär att både de barn som idag går på profilfritids samt barn i Tyresö kommun som helhet får möjlighet till både omsorg och en utvecklande fritid efter skolan och på skollov.

Bilaga 2 Avtalsmall för profilfritids

Nedanstående mall ligger till grund för Tyresö kommuns avtal med utförare av profilfritids.

Mellan Tyresö kommun, nedan kommunen, och xx, nedan anordnaren har träffats följande *Avtal om anordnande av profilfritids*.

1§ Anordnaren ska anordna fritidsverksamhet profilerad mot ett tydligt koncept.

2§ Verksamheten ska vara öppen för alla barn i åldern 9-12 år (skolår 3-6). Barn folkbokförda i Tyresö äger företräde.

3§ Barnen ska vara inskrivna i verksamheten. Närvarokontroll ska ske dagligen och rapporteras i APN (aktivitetskort på nätet).

4§ Verksamheten ska hållas öppen mellan kl. 14.00–18.00 under helgfria vardagar. Under lov och studiedagar ska öppettiderna vara 9.00–17.00.

Verksamheten får ha semesterstängt 5 veckor på sommaren.

Verksamheten får ha stängt max två dagar per läsår för personalens kompetensutveckling.

Andra öppettider utifrån deltagarnas behov kan tillåtas efter överenskommelse med förvaltningen.

5§ Verksamheten ska servera ett mellanmål per dag. Under lov och studiedagar ska det även serveras lunch.

6§ All utrustning eller annat material som krävs för deltagande i aktiviteter ska vid behov tillhandahållas av anordnaren.

7§ Verksamheten ska bedrivas i lokaler anpassade för ändamålet.

8§ Minst en anställd i verksamheten ska ha utbildning eller erfarenhet av arbete med barn/unga, fritidsledarutbildning eller motsvarande.

9§ Anordnaren ska före start ta in utdrag ur brottsregistret för alla som kommer att arbeta i verksamheten.

10§ Alla barn som är folkbokförda i kommunen omfattas av kommunens olycksfallsförsäkring som gäller dygnet runt. Anordnaren ansvarar för eventuella övriga försäkringar som kan behövas för verksamheten.

11§ Kommunen betalar för läsåret 2019/2020 ett driftbidrag på 300 000 kronor för 20 inskrivna barn. För ytterligare inskrivna barn utbetalas 10 000 kronor per barn upp till 30 barn. För färre barn än 20 utbetalas 15 000 kronor minde per barn. Nämnden beslutar inför varje nytt budgetår om beloppens storlek. Vid start utbetalas medlen utifrån antalet inskrivna barn i augusti.

Utbetalning sker därefter terminsvis med reglering av summan utifrån antal inskrivna barn månadsvis. Kommunalt aktivitetsstöd utgår inte för denna verksamhet.

12§ Anordnaren har rätt att ta ut en avgift på max 800 kr/månad i 11 månader/år. Om medlemskap i föreningen krävs ska medlemsavgiften ingå i maxbeloppet 800 kr/mån.

13§ Förvaltningen har rätt att inspektera verksamheten.

14§ Tillämpliga säkerhetsföreskrifter ska följas och erforderliga tillstånd ska finnas.

15§ Eventuell avveckling av verksamheten ska meddelas förvaltningen tre månader i förväg. Då ska avräkning av erhållet driftsbidrag ske och eventuell återbetalning till kommunen ske.

16§ Brister i tillsyn av barnen eller annan misskötsel medför att kommunen har rätt att häva avtalet med omedelbar verkan.

17§ Avtalet gäller från 1 januari 2020 och tills vidare. Uppsägningstiden för kommunen är ett år och för anordnaren sex månader.

18§ Kommunens kontaktperson är xx. Föreningens kontaktperson är xx.

Tyresö [datum]

Tyresö [datum]

Förvaltningschef

Ordförande

Bilaga 3 Tillgängliggjorda diagram

Figur 1 Enkätsvar barn, profilfritids och fritidshem totalt

Fråga	Profilfritids	Fritidshem totalt
Jag trivs	97%	91%
Jag känner mig trygg	99%	90%
Vi gör saker som jag lär mig av	87%	75%
De vuxna hjälper till om något barn behandlas illa	92%	88%

Figur 2 Enkätsvar vårdnadshavare, profilfritids och fritidshem totalt

Fråga	Profilfritids	Fritids totalt
Verksamheten är stimulerande och utvecklande för mitt barn	83%	86%
Mitt barn är tryggt	96%	88%
Personalen håller mig informerad om mitt barn	43%	44%
Personalen ingriper om en elev behandlas illa	71%	64%
Jag har förtroende för personalen	81%	85%